

MARENLANDMAGAZINE NO. 2

Eerste jaargang | december 2012

In dit nummer:

Positieve benadering van gedrag

Programma Fonemisch Bewustzijn

Bestuur over verleden en toekomst van Marenland

Internationalisering in het basisonderwijs

Omgaan met angst bij kinderen

STICHTING OPENBAAR ONDERWIJS
MARENLAND

OUDERBETROKKENHEID

Het basisonderwijs in Nederland is van hoog niveau, maar de ambitie die de regering bij ons neerlegt reikt verder: "wij willen tot de top vijf van de wereld gaan horen".

De kwaliteit van de man of vrouw voor de klas is daarbij van doorslaggevende betekenis, weten we inmiddels. Die kwaliteit staat of valt met de opleiding en selectie van leraren, maar ook met directeuren en bestuurders die hun medewerkers stimuleren tot het leveren van goede en excellente kwaliteit.

Daarnaast is de betrokkenheid van ouders bij de leerloopbaan van hun kinderen een belangrijke succesfactor. Verschillende onderzoeken tonen aan dat ouderbetrokkenheid een meer dan positief effect heeft op de ontwikkeling van de leerling in het algemeen en op zijn leerprestaties in het bijzonder. Ook internationaal onderzoek (zoals PISA, 2010) wijst uit dat in landen waar de relatie met ouders sterk is (bij voorbeeld in Finland en Zuid-Korea), dit de ontwikkeling van kinderen ten goede komt.

Marenland had voor de leerkrachten op 7 november 2012 haar tweejaarlijkse onderwijsdag met als thema 'verwachtingsvol onderwijs'. Naast inspirerende sprekers kregen we ook de eerste uitkomsten van een onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen naar de verwachtingen van leerprestaties bij onze leerlingen. Zeven van onze

scholen namen hieraan deel. Aangetoond werd dat leerlingen waar leerkrachten en ouders hoge verwachtingen van hebben ook beter presteren.

Binnen Marenland vinden we dat ouders geweldig betrokken zijn bij de school: een opknopbeurt in Termunten, de acties voor het behoud van de kleine school, de hulp bij activiteiten op alle scholen, en ga maar door. We hebben echter nog geen gerichte activiteiten als we het hebben over betrokkenheid van ouders bij de leerloopbaan van hun kinderen. Daar gaan we in 2013 mee aan de slag.

Landelijk heeft ouderbetrokkenheid alle aandacht. Het rijk stimuleert allerlei activiteiten op dit gebied. Ook binnen Marenland gaat u daar wat van terugzien!

Veel leesplezier in het Marenland Magazine.

Dick Henderikse

algemeen directeur

INHOUD NO. 2

Rubrieken

- 3 GMR
- 4 Marenlandnieuws
- 6 Dé basis voor ontwikkeling
- 7 Beleid Marenland
- 12 Onderwijsland
- 15 Ouder & Kind
- 16 Marenlandinfo

LAAT UW STEM GELDEN VIA DE GMR

Binnen Marenland hechten we veel belang aan de mening en ideeën van ouders over ons onderwijs. Via de **Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)** heeft u als ouder rechtstreeks invloed op ons beleid.

DE GMR

De Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR) van Marenland bestaat uit achttien personen. Negen ouders en negen leerkrachten. De ouders en leerkrachten vertegenwoordigen alle scholen en al het onderwijzend personeel van Marenland. De leden van de GMR worden gekozen voor een periode van twee jaar door de Medezeggenschapsraad (MR) leden van de scholen. Om in de GMR te kunnen zitten moet je leerkracht zijn op één van de scholen van Marenland of een leerling hebben op één van de scholen van Marenland. Je hoeft dus niet in de MR van een school te zitten.

Het verschil tussen de GMR en de MR is dat de MR zich vooral bezighoudt met de eigen school in het eigen dorp. De GMR is een overkoepelend orgaan en houdt zich bezig met het openbaar onderwijs van alle scholen van Marenland. Het is daarom wenselijk dat de leden van de GMR redelijk verspreid zijn over het bestuursgebied van Marenland.

TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Overleg met het bevoegd gezag is één van de taken van de GMR. Tijdens deze overleggen wordt bijvoorbeeld gesproken over de wijze waarop de formatietoekenning

naar de afzonderlijke scholen uitgevoerd wordt. Het bestuur presenteert jaarlijks een jaarplan voor het komende schooljaar en een jaarverslag van het afgelopen schooljaar aan de GMR. De GMR bespreekt deze onderling en met het bestuur. De agenda van de GMR-vergadering wordt door het Dagelijks Bestuur van de GMR in overleg met de Algemeen Directeur opgesteld. De GMR heeft net als de MR op sommige zaken een wettelijke instemming-, of adviesbevoegdheid. Instemmingbevoegdheid is bijvoorbeeld vereist als de onderwijskundige doelstelling van de organisatie ingrijpend wordt veranderd. De GMR geeft haar advies onder meer over de hoofdlijnen van het financieel beleid.

BELANGRIJKE SCHAKEL

Marenland wil goed onderwijs realiseren met de mensen en middelen die daarvoor beschikbaar zijn. Daarom vindt zij het belangrijk dat de meningen en standpunten van iedere geleding gehoord en gewaardeerd worden. Het is in deze tijd van bezuinigingen wel eens lastig om met zijn allen een eensluidend standpunt in te nemen als het gaat om nieuw beleid. Dat maakt het werk van de GMR uitermate belangrijk. De GMR is daarmee een onmisbare schakel in onze organisatie.

GMR

WORD OOK LID VAN DE GMR

De GMR is dit schooljaar met een complete bezetting begonnen. Door omstandigheden is er één ouder geweest die zich heeft teruggetrokken. In de praktijk blijkt het moeilijk om alle plaatsen in de GMR bezet te krijgen. Indien u zich betrokken voelt bij het openbaar onderwijs en bereid bent om een zestal keren per jaar hierover in Loppersum te vergaderen, dan nodig ik u van harte uit om contact op te nemen met de voorzitter van de GMR, mevrouw Petra van der Molen: petravandermolen@gmail.com of via het onderwijsbureau van Marenland: 0596-583320

Siemon Niehof

GEZOCHT!
BETROKKEN
OUDERS

OPKNAPBEURT OBS DE MUNTE

Op obs De Munte is er door ouders, leerkrachten en andere vrijwilligers hard gewerkt om de school op te knappen.

Maandenlang is er op de dinsdag- en donderdagavond geveerd, getimmerd en geschroefd om op een positieve manier bij te dragen aan de uitstraling en daarmee de toekomst van de school. Er zijn in een aantal ruimtes nieuwe plafonds gekomen en de grote hal en het overblijflokaal zijn geveerd en aangekleed. De kosten voor de opknappbeurt zijn gedekt door het geld dat via sponsors is binnengebracht.

Op 12 oktober werden de opgeknapte ruimtes op feestelijke wijze geopend. Alle vrijwilligers, sponsors en andere belangstellenden waren daarbij aanwezig. Kinderen en leerkrachten maakten speciaal voor de gelegenheid een mooi lied, er werden ballonnen opgelaten en spelletjes gespeeld.

ONDERWIJSDAG 2012

Op 7 november vond de jaarlijkse onderwijsdag van Marenland plaats. De onderwijsdag is een gezamenlijke studiedag voor alle personeelsleden van Marenland. Dit jaar stond de dag in teken van verwachtingsvol onderwijs.

Wat bedoelen we met verwachtingsvol onderwijs? Leerlingen van wie meer verwacht wordt, worden meer uitgedaagd. Dit komt de leerprestaties vervolgens ten goede. Daarnaast gaat het bij hoge verwachtingen over jezelf. Hoe hoog leg je de lat voor jezelf als leerkracht, waar streef je naar en wat draag je uit.

Het schijnt zo te zijn dat met name in het onderwijs in de provincie Groningen het hebben van hoge verwachtingen niet echt uit de verf komt. Onze cultuur is meer, doe maar gewoon en kan je verwachtingen wel waar maken. Via lezingen en workshops kregen de medewerkers van Marenland vanuit verschillende invalshoeken handvatten aangereikt om bewust te zijn van het uitdragen van hoge verwachtingen. De onderwijsdag werd 'boven verwachting' goed ontvangen.

MARENLANDNIEUWS

CONTINUROOSTER OP DE WAARBORG SUCCESVOL

Vorige schooljaar is obs De Waarborg gestart met een continuooster. Dit houdt in dat leerlingen elke dag van 08.15 uur tot 14.00 uur naar school gaan. Bovendien zijn ze elke vrijdagmiddag vrij.

Obs De Waarborg is de eerste Marenlandschool die met een continuooster werkt. Redenen om het continuooster te introduceren waren dat het overblijven niet altijd even soepel verliep en dat de middag voor 4-jarigen eigenlijk te lang duurde.

PROGRAMMA FONEMISCH BEWUSTZIJN: LEREN LEZEN BEGINT BIJ KLANKHERKENNING

Wanneer kinderen in groep 3 leren lezen hebben ze zich al veel vaardigheden eigengemaakt. Thuis hebben ze leren praten en geleerd dat er bij woorden een bepaalde betekenis hoort. Maar om ook goed te leren lezen moeten kinderen alle klanken en verschillen tussen de klanken leren horen. De ontwikkeling van deze vaardigheid noemt men het fonologisch bewustzijn. Pas als kinderen dat goed beheersen, kunnen ze aan al die verschillende klanken een letter koppelen. Deze laatste fase noemen we het fonemisch bewustzijn; de vaardigheid om aan al die verschillende klanken steeds dezelfde letter te koppelen.

Op alle scholen van Marenland maken de leerkrachten in groep 1, 2 en 3 gebruik van het Programma Fonemisch Bewustzijn. Deze nieuwe methode leert kinderen spelenderwijs om heel goed te luisteren naar klanken, klankverschillen en er dan pas een letter aan te koppelen. Aan alle klanken kunnen we 3 kenmerken koppelen: waar in de mond wordt de klank gemaakt, is de klank kort of lang en is de klank stemhebbend of stemloos. De kenmerken zijn zichtbaar gemaakt op een klankkaart van elke klank en deze hangt in de klas. Daarnaast is er bij alle klanken een klankgebaar dat aangeeft welke kenmerken er bij de klank horen.

Door middel van spelletjes leren kinderen, in de klas, buiten of in de gymzaal, dat goed luisteren nodig is om alle klanken en klankverschillen te kunnen horen. Veel van de spelletjes duren maar kort. De leerkrachten kunnen hierdoor regelmatig tussendoor een kort spelletje doen, waardoor er veel herhaling is. Wanneer de kinderen alle klankverschillen goed kunnen horen, dan leren ze om de klanken in woorden te horen en om van losse klanken een woord te maken. Dit maakt het lezen in groep 3 gemakkelijker, net als het spellen van woorden.

Het nieuwe van het Programma Fonemisch Bewustzijn is dat de kinderen eerst goed leren luisteren naar klanken en dan pas met letters aan de slag gaan. Dit is nieuw voor het onderwijs. Tot nu toe werkten alle methodes direct met letters en dit is voor veel kinderen te snel. De kans dat je aan een letter een verkeerde klank koppelt is groot, met als gevolg dat het woord fout gelezen of geschreven wordt. Want, hoe kun je nu kaas schrijven als je taas hoort!

De leerkrachten hebben allemaal een training gevolgd, om goed met het programma te kunnen werken. Zij geven aan dat het een zeer plezierige manier van werken is. De methode biedt werkvormen die juist kleuters erg leuk vinden. En, ook heel belangrijk, de resultaten zijn erg goed. Met deze methode lukt het bijna alle kinderen om aan het eind van groep 2 korte woordjes (bv. pak, boom) te lezen of om zelf met losse letters woorden te maken. Eigenlijk leren ze dus spelenderwijs, op een natuurlijke manier, zelf lezen!

Meer weten? Kijk op www.fonemischbewustzijn.nl

POSITIEVE BENADERING VAN GEDRAG

Een goede basis voor ontwikkeling. Dat wil Marenland haar leerlingen meegeven. Die basis betreft niet alleen kennis en vaardigheden, maar ook een veilige omgeving waarin kinderen zich vertrouwd en begrepen voelen. In dit nummer vertellen we wat we doen om positief gedrag bij leerlingen te stimuleren.

VEILIGHEID

Kinderen hebben een veilige basis nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen, zowel op cognitief als sociaal-emotioneel vlak. Kinderen die zich onveilig voelen vertonen opeens ander gedrag dan we van hen gewend zijn. Denk hierbij aan broekplassen, buikpijnklachten of weigeren naar school te gaan. Hoe zorgen we ervoor dat de leerlingen zich veilig voelen in de groep?

Elke groep heeft baat bij een leerkracht die duidelijk is en structuur biedt. Een goede leerkracht voelt aan waar de groep behoefte aan heeft. Dit lijkt een open deur, maar is niet altijd vanzelfsprekend. Helemaal niet wanneer er geen 'klik' is tussen de leerkracht en de groep. Als je als leerkracht voor een moeilijke groep komt te staan en de 'klik' mist, dan gaat het vaak mis. De lastpakken uit de klas grijpen hun kans en verstoren de balans. De rest van de leerlingen voelt zich onveilig en kan zich niet meer optimaal bezighouden met school.

POSITIEVE BENADERING

Leerlingen en leerkrachten van moeilijke groepen krijgen extra ondersteuning aangeboden om de neerwaartse spiraal waarin ze dreigen te belanden om te buigen naar een opwaartse. Deze ondersteuning wordt geboden door een

externe onderwijsbegeleider en is er met name op gericht om van de groep weer een geheel te maken. Het belangrijkste gereedschap hierbij is een positieve benadering van leerlingen.

De leerlingen in de groep worden bewust gemaakt van het effect van hun gedrag op de sfeer in de klas. Door middel van rollenspellen krijgen de leerlingen, maar zeker ook de leerkracht, inzicht in hun eigen gedrag. Leerlingen wordt geleerd om hun gekwetstheid niet voor zichzelf te houden maar juist te delen. Klassikaal wordt besproken wat je als 'pester' aanricht bij je slachtoffer en hoe je als slachtoffer voor jezelf kunt opkomen. Door vervolgens samen met de leerlingen de klassenregels op te stellen, krijgen de leerlingen het gevoel dat ze baas zijn over de eigen groep.

“Leerlingen wordt geleerd hun gekwetstheid te delen.”

De leerkracht wordt geleerd hoe hij of zij negatief gedrag op een constructieve wijze aan de kaak kan stellen zonder een lastige leerling direct af te straffen. Goed gedrag wordt beloond door het bieden van bijvoorbeeld extra knutseltijd of extra tijd om buiten te spelen.

DÉ BASIS VOOR ONTWIKKELING

Door middel van 'energizers', oftewel korte groepsspelletjes, wordt de sfeer in de klas weer opgepept.

VERBETERDE SFEER

Zowel de leerlingen als de leerkrachten hebben baat bij de ondersteuning van buitenaf. Leerkrachten geven aan dat ze nieuwe manieren hebben geleerd om het negatieve gedrag van bepaalde leerlingen op een positieve manier te keren. Daarnaast zeggen ze dat de sfeer in de groep is verbeterd. Kinderen die zich eerder nog terugtrokken en last kregen van psychische klachten hebben nu meer te vertellen en durven zich weer te uiten. Wel zijn de leerkrachten zich ervan bewust dat ze de vinger aan de pols moeten houden om die goede sfeer in de groep te behouden.

BESTUUR OVER VERLEDEN EN TOEKOMST MARENLAND

De dagelijkse leiding van Stichting Openbaar Onderwijs Marenland ligt in handen van een algemene directie. Deze algemene directie bestaat uit een algemeen directeur (Dick Henderikse) en een adjunct-directeur (Leonie Korteweg). Maar zij zijn zeker niet de enigen die verantwoordelijk zijn voor het goed functioneren van de stichting. Achter hen staat een team van 7 vrijwillige bestuursleden. Graag stel ik een aantal leden van het bestuur aan u voor. Zij vertelden mij vol enthousiasme over hun drijfveren om zich in te zetten voor het onderwijs van Marenland. **door Eefke Derks-Voeten**

BEVLOGEN BESTUURDER ZWAAIT AF

Hansmaarten Bolle, voorzitter van Stichting Marenland van het eerste uur, geeft binnenkort het stokje over. Hansmaarten is directeur van de Vereniging Huisartsenposten Nederland, een landelijke organisatie voor acute gezondheidszorg. Daarnaast is hij organisatie-adviseur en werkt al een jaar of twintig als zelfstandige. Als je met hem spreekt straalt zijn betrokkenheid bij het onderwijs en de leerlingen ervan af. Dit verklaart meteen waarom Hansmaarten zich al sinds 2001 hard maakt voor het openbaar basisonderwijs in de gemeenten Bedum, Ten Boer, Loppersum, Appingedam. En vanaf 2006 ook in Delfzijl. Ik vraag hem om een terugblik op zijn bestuursjaren en daag hem uit tot een uitspraak over de toekomst van Marenland.

BELEID MARENLAND

VERZELFSTANDIGING VAN HET OPENBAAR ONDERWIJS

Het begon allemaal met het oprichten van een aantal bestuurscommissies. Kort na 2000 besloten de gemeenten Bedum, Ten Boer, Loppersum en Appingedam om het openbaar onderwijs te verzelfstandigen. Vier bestuurscommissies namen het bestuur van het onderwijs van de gemeenten over. In de praktijk kwam het erop neer dat vanaf dat moment het onderwijs van deze vier gemeenten werd bestuurd door één bestuur.

“Wat je in de eerste acht jaar op de basisschool aan achterstand oploopt, kun je moeilijk later nog inhalen.”

“Als PvdA-lid was ik een bekende van de gemeente Bedum en werd ik gevraagd om Bedum te vertegenwoordigen in dit nieuwe bestuur. Ik ben gek met kinderen en vind de rol van het onderwijs, zeker hier in de plattelandsgebieden, heel belangrijk. Dit was voor mij de reden om 'ja' te zeggen. Natuurlijk zal ik niet ontkennen dat het ook een beetje ijdelheid was waarom ik destijds toetrad. Ik vond dat ik met mijn achtergrond zeker wat had toe te voegen”.

EENHEID IN VISIE EN ORGANISATIE

“Doel van Marenland die eerste jaren was een eenheid te maken van die 16 en later 28 scholen. Een eenheid qua organisatie, maar ook een eenheid in visie op het onderwijs. Daarnaast bleek het ontvlechten van Marenland uit de gemeentelijke wereld een flinke klus. Waar vroeger ambtenaren op de scholen kwamen om zaken op te lossen, moest dit nu door een zelfstandige organisatie worden gedaan. Je kunt je voorstellen dat de gemeente er soms moeite mee had dat zij zich niet meer overal mee kon bemoeien. Dit heeft dan ook tot veel debat geleid. Ook moesten de financiën op orde worden gebracht. Dit was vrij ingewikkeld door de vervlechting van de onderwijsbekostiging met de gemeentelijke begroting. Toen Delfzijl zich in 2006 bij ons wilde aansluiten hebben we deze kans aangegrepen om een zelfstandige stichting te vormen, waardoor de relatie tussen de gemeenten en Marenland een stuk duidelijker werd en de administraties niet meer door elkaar liepen.”

KWALITEITSVERBETERING

“Met de aansluiting van Delfzijl in 2006 werd Marenland bijna twee keer zo groot. Door deze schaalvergroting werd het eenvoudiger om kennis en mensen uit te wisselen. Dit maakte het ook gemakkelijker om problemen met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs en spanningen in schoolteams op te lossen. De kwaliteit van het onderwijs heeft vanaf het begin bovenaan onze agenda gestaan. Wat je in de eerste acht jaar op de basisschool aan achterstand oploopt, kun je moeilijk later nog inhalen. Ik ben er vooral trots op dat vandaag de dag de scholen van Marenland voldoen aan de eisen van de inspectie. Dit is een gezamenlijke verdienste van de schoolteams en het onderwijsbureau.”

BESTUURLIJKE VERHOUDINGEN

“Als voorzitter heb ik veel tijd en energie gestoken in het goed houden van de bestuurlijke verhoudingen. Dit is niet altijd gemakkelijk geweest. De dynamiek binnen een gemeentelijke organisatie is van een geheel andere orde dan de dynamiek binnen het onderwijs. Waar het bij de gemeente vooral om politieke belangen gaat, draait het in het onderwijs eigenlijk alleen om het belang van het kind. Toch heb je in het openbaar onderwijs de politiek en de gemeente hard nodig. Denk maar eens aan de huisvestingsproblematiek. Al werd het ons niet altijd even gemakkelijk gemaakt door de gemeenten, we hebben er ook veel aan te danken. Ik denk dat we er in geslaagd zijn om de juiste afstand tussen de gemeenten en de stichting te bewaren en toch waar nodig goed samen te werken”.

EN HOE VERDER?

“Wat de kindvoorzieningen betreft, hebben we het in de communicatie niet echt goed gedaan. We hadden nog meer de dialoog moeten zoeken met de ouders en de docenten. Schaalvergroting en samenwerking zijn in mijn ogen onvermijdelijk om goed onderwijs overeind te houden in deze regio. Het samengaan van Marenland met Noordkwartier, van openbaar en protestants-christelijk onderwijs onder één dak, vind ik echt een grote verworvenheid en geeft het onderwijs in deze regio mooie kansen. Als we verder in de toekomst kijken, komt er nog heel wat op ons af. Het onderwijs krijgt steeds meer verantwoordelijkheid toegeschoven op het gebied van zorg en buitenschoolse opvang. Dit vraagt veel van het leiderschap op de scholen. Marenland zal hierin fors moeten investeren.”

“Het samengaan van Marenland met Noordkwartier geeft het onderwijs in deze regio mooie kansen.”

In januari draag ik mijn voorzitterschap over aan een club zeer bekwame en enthousiaste bestuursleden. Die hoef ik helemaal geen boodschap mee te geven. Ook zij weten dat het belang van de kinderen voorop staat. Bij het verlaten van de basisschool moeten onze kinderen met twee stevige benen in deze ingewikkelde samenleving staan. Daar doen we het voor!”

“DE BEVOLKINGSKRIMP INTRIGEERT MIJ. WAT BETEKENT DIT VOOR ONZE SAMENLEVING?”

Arie Moerman is net aan zijn tweede termijn begonnen als penningmeester in het bestuur van Stichting Marenland. Jarenlang was hij directeur van een woningcorporatie. Sinds deze zomer is Arie directeur Beleid en Ontwerp bij de Dienst voor Ruimtelijke Ordening en Economische zaken van de gemeente Groningen. Begin 2013 volgt Arie Moerman bestuursvoorzitter Hansmaarten Bolle op.

Over zijn beweegredenen om destijds in het bestuur van Stichting Marenland te stappen vertelt hij: “Allereerst wil ik graag iets voor het onderwijs en kinderen betekenen. Daarnaast intrigeert de bevolkingskrimp mij. Wat betekent dit nu voor onze samenleving? Als bestuurslid heb ik hier dagelijks mee te maken.” Hij heeft even getwijfeld of hij bestuurslid moest worden van een stichting voor primair onderwijs. Arie: “Vanwege mijn leeftijd... Eigenlijk vind ik dat juist ouders met jonge kinderen een bestuursfunctie zouden moeten bekleden.”

Waar heeft de penningmeester zich de afgelopen jaren op gefocust? Arie: “Toen ik begon was het bestuur met name gericht op het op peil houden van de onderwijskwaliteit. Er werd veel geïnvesteerd in lesmaterialen en in de professionele ontwikkeling van leerkrachten. De oprichting van de Marenland Academie is hier een mooi voorbeeld van. De investeringen zorgden voor betere hulpmiddelen in de les en gemotiveerde leerkrachten. Maar het plaatste mij als penningmeester voor een dilemma. Aan de ene kant zag ik mooie resultaten. Aan de andere kant teerde de stichting in op de reserves. Daarnaast zag ik de leerlingenaantallen afnemen, met een verminderde bekostiging als gevolg. Drie jaar geleden kwam een kentering. De meerjarenbegroting liep uit de hand, er moest iets gebeuren. We zijn toen als bestuur op de rem gaan staan zonder de financiële kraan volledig dicht te draaien. Bezuinigingen op de formatie en het opleidingsbudget hebben de afgelopen jaren veel tijd en energie gekost.”

“Niets zo wispelturig als het onderwijs. Een gebouw moet daar wel 40 jaar tegen bestand zijn.”

Arie vervolgt: “Ondanks de benauwende situatie waarin we ons bevonden, bleven we positief over de toekomst. Dit was ook een verdienste van de algemeen directeur Dick Henderikse. Dick wilde werken aan een toekomst voor de scholen van Marenland. Uit de wens om te komen tot levensvatbare scholen op de lange termijn ontstonden de plannen voor grotere en betere kindvoorzieningen met minimaal vier lesgroepen per school. Als we die slag zouden maken, konden we misschien ook iets voor de samenleving betekenen door intensievere samenwerking met andere organisaties in de kinderopvang en buitenschoolse activiteiten.”

Toch vielen de plannen voor de kindvoorzieningen niet overal in goede aarde. Arie: "We hadden met de kindvoorzieningen een ideaalplaatje voor ogen. Maar daar was minder draagvlak voor dan wij dachten. We hebben onvoldoende afgetast of ouders wel behoefte hebben aan bijvoorbeeld kinderopvang en buitenschoolse activiteiten gekoppeld aan de school. Daarnaast hebben wij onvoldoende aandacht gehad voor de rol van de gemeenten in het proces. We hadden de gemeenten eerder moeten vragen om samen met ons de toekomstplannen uit te werken."

Inmiddels zijn we door schade en schande wijs geworden. We zijn nu in gesprek met alle belanghebbenden om het concept voor de kindvoorzieningen gezamenlijk in te kleuren. Per situatie wordt bekeken wat de dorpen nodig hebben. Bepaalde financiële randvoorwaarden zullen natuurlijk blijven gelden."

Wat betekent dat voor de toekomst van de scholen van Marenland? "Als we een succes willen maken van de kindvoorziening, dan moeten alle betrokken partijen hun rol goed spelen. De school en haar samenwerkingspartners (bijvoorbeeld Noordkwartier en Kids2b) moeten duidelijk zijn over het onderwijsconcept dat zij voor ogen hebben. Ouders moeten kunnen meedenken over het onderwijsconcept. De gemeente moet duidelijk maken wat de meerwaarde van het gebouw is voor de gemeente en dat voor de komende 40 jaar. Want niets zo wispelturig als het onderwijs. Een gebouw moet daar wel 40 jaar tegen bestand zijn."

"DEZE BASISCHOOLLEERLINGEN ZIJN MIJN TOEKOMSTIGE STUDENTEN"

Ab Reitsma is Senior Lecturer en coördinator (International) Facility Management aan de Hanzehogeschool in Groningen. Na 10 jaren als loketbediende te hebben gewerkt vervolgde hij zijn loopbaan in het personeelsmanagement. Vanuit persoonlijke interesse en maatschappelijke betrokkenheid heeft hij tijdens zijn loopbaan al heel wat bestuursfuncties bekleed. Sinds 2006 is Ab bestuurslid van Stichting Marenland. Zijn aandachtsgebieden zijn personeelszaken, medezeggenschap en kwaliteit.

Over zijn beweegredenen om zitting te nemen in het bestuur zegt hij: "Ik wil mezelf graag inzetten voor de maatschappij. Daarnaast houdt het me scherp en ik blijf zo bij in het onderwijsvak. Door voeling te houden met het basisonderwijs blijf ik de ontwikkelingen in het onderwijs volgen vanaf de instroom van kinderen. Ik vind dat belangrijk: deze basisschoolleerlingen zijn mijn toekomstige studenten."

In zijn functie als bestuurslid van Stichting Marenland heeft Ab zich de afgelopen jaren onder andere beziggehouden met onderwijskwaliteit en met ziekteverzuim. Om de kwaliteit en het ziekteverzuim te bewaken en voert hij regelmatig gesprekken met de algemene directie van Marenland en geeft hij hen waar nodig advies.

Wat moeten wij ons bij deze adviezen voorstellen? Ab: "Samen met mijn collega-bestuursleden heb ik in 2011 onder andere aangedrongen op diepgaand onderzoek naar het ziekteverzuim binnen de stichting. Nu had de algemene directie hier ook zeker aandacht voor, maar als bestuur kan je net dat zetje geven. Onder andere door er ook een extra budget voor beschikbaar te stellen. Dit heeft heel wat opgeleverd. Een nieuwe bedrijfsarts, een update van het verzuimprotocol en extra begeleiding van schooldirecteuren in het houden van verzuimgesprekken. Het is belangrijk dat je directeuren scherp houdt, want verzuimgesprekken worden al gauw routine."

Stichting Marenland heeft de afgelopen jaren veel kritiek moeten incasseren. Met name de plannen rondom kindvoorzieningen hebben flink onder vuur gestaan. Ab: "Drie jaar geleden heeft het bestuur, in samenspraak met de algemene directie, zowel ouders als personeel betrokken bij de totstandkoming van het strategisch beleidsplan 2010-2014. In vier bijeenkomsten hebben we de mensen uitgedaagd om met ideeën voor de toekomst van onze scholen te komen. Hier is onder andere het idee voor een boerderijschool ontstaan. We hoopten dat we met deze opzet een beleid konden ontwikkelen waarin veel mensen zich zouden herkennen. Achteraf hebben de bijeenkomsten niet het effect gehad dat we in gedachten hadden. Dat is jammer, maar het heeft ons ook wakker geschud. We merkten bijvoorbeeld dat het bestuur de afgelopen jaren veel te onzichtbaar was."

Wij deelden wel mandaten uit, maar de algemene directie moest de kritiek opvangen. Zij was daardoor vrij kwetsbaar. Ik denk dat we het nu beter aanpakken. Als bestuur gaan we nu regelmatig met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad om tafel zitten. We laten ons gezicht ook vaker zien bij gesprekken met ouders en andere belanghebbenden over de toekomst van de scholen."

"We merkten dat het bestuur de afgelopen jaren veel te onzichtbaar was."

Wat betekent dat voor de toekomst van de scholen van Marenland? "Ik merk dat het bestuur en de algemene directie inmiddels veel genuanceerder naar de toekomst kijken. Door de dialoog die er nu plaatsvindt realiseren we ons dat het ook anders kan. We hebben bewust hoog ingezet. Hoog maar niet té hoog. Je heb nu eenmaal bepaalde uitgangscriteria nodig om ook in de toekomst goed onderwijs te kunnen blijven bieden. Maar nu zullen we onze ideeën, in samenwerking met de andere belanghebbenden, moeten verfijnen."

INTERNATIONALISERING IN HET BASISONDERWIJS

De Nederlandse samenleving wordt steeds internationaler. De Onderwijsraad¹ stelt dan ook dat, in de 'steeds meer globaliserende wereld, het van belang is om oog te hebben voor de internationale context van onderwijs.' Toch blijkt meer internationaal georiënteerd onderwijs in het basisonderwijs niet altijd zo vanzelfsprekend. Op de basisschool lijkt er weinig tijd te zijn voor internationale uitwisselingen en vreemde talenonderwijs. Veel van de organisatie en voorbereiding moet gebeuren in de vrije tijd van de medewerkers. Bovendien vinden veel ouders het best spannend om hun kind op jonge leeftijd al voor een week naar een ontmoetingskamp in het buitenland te sturen.

"Het is een virus,
ik kan niet meer anders."

ONDERWIJSLAND

¹ De Onderwijsraad is een onafhankelijk adviescollege, opgericht in 1919. De raad adviseert de regering en de Kamer, gevraagd en ongevraagd, over hoofdlijnen van beleid en wetgeving op het gebied van het onderwijs. www.onderwijsraad.nl

Joke Beukema is voortrekker van de internationalisering en het Vroeg Vreemde Talen Onderwijs (VVTO) op de Venhuisschool in Zuidwolde. Volgens haar zijn er juist genoeg redenen om internationalisering op school te promoten: "De kennismaking van kinderen met andere talen en culturen raakt veel vlakken van de sociale vaardigheden van kinderen. Daarnaast biedt het de school heel wat mogelijkheden om ouders bij het onderwijs te betrekken."

COMENIUSPROJECT

Al enkele jaren onderhoudt de Venhuisschool intensieve contacten met partnerscholen in het buitenland. Hoe het allemaal zo gekomen is...

"In 2008 is de toenmalige directeur van de Venhuisschool, Henri de Goede (nu directeur van obs De Huifkar in Ten Boer), begonnen met een Comeniusproject: een samenwerkingsproject tussen verschillende scholen van de Europese Unie met als doel leerlingen te laten kennismaken met kinderen, culturen en talen van andere Europese landen. Toen Henri de Goede naar een andere school ging, konden we niet anders dan het project voortzetten. Als wij ons zouden terugtrekken, dan zouden de partnerscholen in Duitsland en Polen hiervan de dupe worden. Bovendien was er een grote subsidie mee gemoeid. Ik kan je vertellen, het is het mooiste dat me in mijn loopbaan is overkomen!"

Joke vervolgt: "Het is een virus, ik kan niet meer anders. Ik krijg er zoveel energie voor terug. Helemaal als je ziet wat het met kinderen doet. Tijdens de uitwisselingen zie ik kinderen opbloeien die hier op school wat minder opvallen. Alles valt even weg wat in hun leven in Nederland belangrijk is: leeftijd, merkkleding, populariteit. In de omgang met kinderen in het buitenland ontstaan hele andere krachtenvelden. Daarbij komt dat de meest geweldige motivatie voor kinderen om een andere taal te leren het contact is met kinderen in het buitenland. Als kinderen denken: 'ik wil Engels leren want dan kan ik met mijn vriendinnetje praten', dan gaat het leren bijna vanzelf."

VROEG VREEMDE TALEN ONDERWIJS

Naar aanleiding van het succes van het Comeniusproject heeft het team van de Venhuisschool besloten om de internationalisering op de Venhuisschool uit te breiden met Vroeg Vreemde Talen Onderwijs (VVTO). Dit houdt in dat leerlingen vanaf groep 1 al Engels wordt aangeleerd. Op het moment zijn er ruim 650 basisscholen die VVTO aanbieden. Meestal gaat het om het aanleren van Engels, maar er zijn ook scholen die Duits, Frans en Spaans aanbieden. Noord-Nederland kent relatief weinig scholen met VVTO in vergelijking met de rest van het land.

Joke: "We hebben voor VVTO gekozen, niet alleen omdat kinderen onder de 7 jaar gemakkelijker een vreemde taal leren, maar ook omdat het de algemene taalontwikkeling stimuleert. Met VVTO proberen we het Engels zo veel mogelijk spelenderwijs aan te bieden, bijvoorbeeld door het te verwerken in de muziekles, een toneelstukje of gewoon door een Engels verhaal voor te lezen."

In elke groep besteden we nu drie kwartier aan de Engelse taal, volgend jaar wordt dat misschien een uur. Wanneer je kinderen spelenderwijs in contact brengt met een vreemde taal, zijn ze helemaal niet onzeker over hun uitspraak of woordenschat. Het leren van de taal gaat dan veel natuurlijker." Maar hoe zit het dan met de beheersing van het Engels door de leerkrachten. Is dat wel goed genoeg? Joke: "Je mag ervan uitgaan dat het Engels van de leerkrachten altijd beter is dan dat van de kinderen. Onderzoek wijst bovendien uit dat het Engels van de leerkracht alleen maar beter wordt naar gelang hij of zij meer met de taal bezig is."

"De meest geweldige motivatie voor kinderen om een andere taal te leren is het contact met kinderen in het buitenland."

LERAAR VAN HET JAAR

Jokes inspanningen om kinderen al op vroege leeftijd te laten kennismaken met vreemde talen en andere culturen waren voor leerlingen, ouders en collega's een reden om haar op te geven voor de verkiezing voor Leraar van het Jaar 2012. Uiteindelijk ging de titel naar een collega van een basisschool in Brabant. Joke: "Het was een feestje om met de verkiezingen te mogen meedoen. Ik ben er trots op dat leerlingen, ouders en collega's mijn inzet voor de school zo waarderen. Toch is het maar goed dat de titel aan mij is voorbijgegaan. Als leraar van het jaar ben je een jaar lang ambassadeur voor het onderwijs en word je overal in het land uitgenodigd om te spreken of zitting te nemen in verschillende besturen. Met zo'n verantwoordelijke rol blijft er nog weinig tijd over voor het verder uitbouwen van de internationale activiteiten bij ons op school. En daar is het mij tenslotte allemaal om te doen."

OMGAAN MET ANGST BIJ KINDEREN

Monsters onder het bed, bang voor het donker, als de dood voor inbrekers. Dat kinderen af en toe bang zijn hoort bij de normale ontwikkeling. Door dingen die ze lezen of programma's die ze op televisie zien is het niet gek dat ze bepaalde angsten ontwikkelen. Angst bij kinderen wordt pas een probleem als deze angst hun normale functioneren in de weg staat of wanneer de angst in geen verhouding staat tot het gevaar. Wat kun je als ouder doen?

PRAAT EROVER

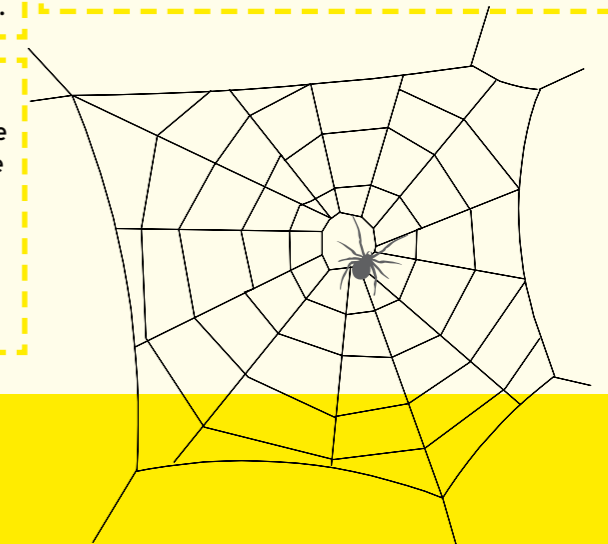
Allereerst is het belangrijk dat je als ouder de angst van het kind bespreekbaar maakt. Wrijf de angst niet weg maar vertel je kind dat bang zijn heel normaal is en dat jij ook weleens bang bent.

LEER ZE ERMEE OMGAAN

Bedenk samen met je kind een oplossing voor de angst. Zoek die oplossing vooral in een positieve benadering van het zogenaamde gevaar. 'Tover' het enge monster bijvoorbeeld om in een lief monster of lees samen een boek over die kleine, onschuldige spin. Je kind zal ervaren dat het helemaal niet bang hoeft te zijn.

GA DE ANGST NIET UIT DE WEG

Door die dingen te vermijden waar het kind bang voor is lost je het niet op. Je kind ziekmelden omdat het bang is om op school uitgelachen te worden om een geschaafd gezicht, is zeker niet de oplossing. En naar de tandarts moet iedereen. Neem tussenstapjes met je kind wanneer de angst te heftig is. Ga bijvoorbeeld samen met je kind naar de leerkracht om uit te leggen dat het kind zich schaamt voor die lelijke schram op het gezicht. Of breng eerst een bezoek aan de tandarts om alleen kennis te maken en maak voor later de afspraak voor controle.

OUDER & KIND

WEES ZELF NIET BANG

Wanneer een kind merkt dat papa of mama ook bang is voor honden of injecties, dan is de kans groot dat het kind die angst overneemt. Zo werkt het ook met overbezorgdheid, bijvoorbeeld als je je kind wel alleen naar huis laat fietsen, maar het vervolgens iedere keer opnieuw waarschuwt voor alle gevaren op de weg. Natuurlijk is het goed om kinderen te wijzen op gevaar, maar teveel waarschuwen kan juist weer bang maken.

Denk je als ouder dat de angst van je kind buiten proporties is en krijg je het samen niet opgelost, dan is het verstandig om hulp van buitenaf in te schakelen. Wil je meer weten over angsten bij kinderen, neem dan contact op met het zorgkantoor van Marenland: h.leistra@marenland.org

Hannie Leistra

Zorgcoördinator Marenland

WAAR LEG IK MIJN KLACHT NEER?

Soms gebeuren er dingen op school waar ouders, leerlingen of personeelsleden een klacht over hebben. Het beste is om hierover te praten met degene op school die de klacht betreft. Samen kun je dan op zoek gaan naar een oplossing. Mocht het niet lukken om er met elkaar uit te komen, dan kun je een klacht indienen bij het bestuur van Stichting Marenland. Rechtstreeks contact opnemen met de onafhankelijke Stichting Onderwijsgeschillen kan ook. Waar je de klacht ook neerlegt, je mag ervan uitgaan dat de klacht vertrouwelijk wordt behandeld.

Elke school is verplicht een klachtenregeling voor ouders en personeel te hebben. Deze regeling is ervoor bedoeld om klachten zo veel mogelijk op de school zelf op te lossen. In de schoolgids staat meer informatie over deze regeling. De klachtenregeling kunt u opvragen bij het onderwijsbureau van Stichting Marenland. Ook voor een klachtenprocedure via de Stichting Onderwijsgeschillen kunt u terecht op het onderwijsbureau. Of kijk voor meer informatie op: www.onderwijsgeschillen.nl

WILT U REAGEREN OP DIT MARENLAND MAGAZINE OF HEEFT U IDEEËN VOOR EEN VOLGEND NUMMER, NEEM DAN CONTACT OP MET DE REDACTIE VIA REDACTIE@MARENLAND.ORG

LEESTIPS

4 t/m 6 jaar:

Josephina, een naam als een piano, Jaap Robben. Prentenboek waaruit de verwondering van een kind spreekt over de voorgeschiedenis van een oma. "Een ontroerend boek dat uit elkaar spat van warmte, begrip en liefde."

6 t/m 9 jaar:

Dertien rennende diertjes, Edward van de Vendel. Een fantasierijk verhaal over de speciale band tussen een broer en zus. Over het verliezen van iets moois en de grote boosheid die dit veroorzaakt. Over de spanningen van een nieuwe gezinssituatie.

10 t/m 12 jaar:

De keerzijde van de keizer, Agave Kruijssen. Historische roman over Karel de Grote, zijn vrouwen en kinderen, vrienden en vijanden. Veldslagen, het Roelandslied, Karel ende Elegast, de vier Heemskinderen, het komt allemaal voor in dit boek.

MARENLANDINFO

FIJNE KERSTDAGEN EN EEN GOED 2013

COLOFON

Redactie: Dick Henderikse en BOP onderzoek en communicatie, Groningen
Fotografie: cover, pp. 2, 6, 8, 11 Annet Eveleens, Rottum
Vormgeving en opmaak: Rita Ottink, grafisch ontwerper, Kantens
Drukker: Scholma Druk, Bedum
Met speciale dank aan: Joke Beukema, Hansmaarten Bolle, Dion Folkersma, Leonie Korteweg, Marga Lamain, Hannie Leistra, Arie Moerman, Renzo Niehof, Siemon Niehof, Ab Reitsma, Ellen van der Veen

STICHTING OPENBAAR ONDERWIJS
MARENLAND

Wijmersweg 43
9919 BJ Loppersum
T 0596-583320
E onderwijsbureau@marenland.org
www.marenland.org